

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ  
І АДМІНІСТРАЦІЯ:  
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.  
Конто почт. шадн. 143.322.  
Адреса для телеграм:  
— „Діло“, Львів.  
Гол. Редактор приймає від  
11—12 год. передполуднем  
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА.  
М. сячно: в криву 450 зол.  
За границею:  
В Америці 1 долар, Франції,  
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,  
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,  
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-  
словаччині 20 ч. к., Румунії 15  
лей, Болгарії 750 ал., Австрії  
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.  
Друкерні: 29-25.  
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ  
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-  
СТРАЦІЇ.  
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА  
20 сот.

1868--1928.

## Український Народе!

Велике Свято в Тебе! Яона хвиля на тернистому шляху Твоїого життя — хвиля, що гордістю серце Твоє сповняє, віру в могутні Твої сили будить, сили кріпить і єднає, Твої надії соняшними проміннями сповняє. Цеж Свято побіди Твоїого великого Духа — цеж 60-ліття життя і праці Твого найстаршого Товариства „Просвіта“

Цеж великий всенародний Ювілей культурної праці — ювілей довгої і важкої боротьби з безпросвітною темрявою, що Твою національну і людську гідність убивала, шлях поступу, знання гранітним ми скелями перед Тобою загороджувала. Тебе власника чорнозему, пралісів, великих скарбів Твоїєї прадідної землі, на наймита й негра зводила. Ювілей творчої праці для Тебе, Народе, з Тобою!

Шістьдесят літ тому горстка молодих ідейних людей засновус „Просвіту“ — горстка, але міцна вірою у невичерпність і спасенність своєї праці до глибини своєї душі пронята високою ідеєю: через „Просвіту“ до Воскресіння!

І ця ідея несеться за мури Львова в наші містечка і села. Підбиває собі серця всіх верств народу, лине високо понад мордони фізичного насилля, з грудною батьківської землі мандрує на чужину за гори-єкани.

В українському народі наводить пошану і зрозуміння, бо тільки освіта, тільки культура може дати народові ту велику моральну силу, що чуда творить, що будить ту національну об'єднану творчу міць, яка постійно й певно веде наріз вперед і все вперед аж до найвищого, найяснішого його ідеалу.

А за шістьдесят літ горстка просвітних робітників розростається в тисячі. Перші слабкі кроки перемінуються в могутній, організований похід систематичної, планової, доцільної праці на всіх ділянках народного життя.

З „Просвіти“ родяться наші економічні і торговельні установи, рідне шкільництво, руханково-спортові товариства.

І „Просвіта“ як Матір у великій пошані серед своїх дочок та синів, які свідомі того, що їхній розвиток і сила залежні від тої великої виховної і культурно-освітньої праці, що її веде „Просвіта“.

І ти, Український Народе, гордий на своє Товариство, а Товариство горде на Тебе.

Ти гордий і вдячний за велику 60-літню працю. Але праця „Просвіти“ ще не скінчена, роль її ще не відіграна.

І „Просвіті“ спочити не вільно! Її праця має стати ще живіша, ще ширша, ще міцніша! А з неї має вирости нове оновлене покоління — нова доля!

Та це залежить тільки від Тебе, Український Народе! Покажи у 60-ліття „Просвіти“ силу свого духа, донажи, що Ти не тільки створив „Просвіту“, але й любиш її і вона Тобі потрібна!

Дай доназ своїй високій культурі, національній свідомості, розуміння своїх потреб і обов'язків!

Скажи могутнє слово, що „Просвіта“ в тяжких своїх хвилях на Тебе все ризувати мовля. Що вона зінця Твого ока, кров Твого Серця, душа Душі Твоєї!

Величю й гідно відсвяткуй це Велике Національне Свято! Нехай не буде в Тебе ніодної людини, що в ювілейному році не стала б членом Товариства!

Зложи ювілейний дар „Просвіті“, дар нияжний, гідний Великого Народу і великих потреб Товариства!

Хоч Ти ніколи не мав нічого для „Просвіти“, і хоч скрутний в Тебе час — відійми собі ще цей раз від уст і дай змогу жити і стати „Просвіті“ на тій висоті, на якій хочеш її бачити!

„Просвіта“ — цеж Твоя доля, історія Твоїого життя, Твоє ясне майбутнє, Твоє життя.

Ти живеш „Просвітою“, а вона Тобою!

Нехай же „Просвіті“ з її Ювілеєм придуть моральні і матеріальні сили — на добро і щастя Народу!

Хвала, вдяка і слава Українському Народові! — Хвала, вдяка і слава „Просвіті“!

У Львові, в шістьдесяті роковини Товариства „Просвіта“.

ВА ГОЛОВНИЙ ВИДІЛ ТОВАРИСТВА „ПРОСВІТА“:

Д-р Іван Брик,  
заст. голови.

Василь Мудрий,  
секретар

ЗА ЮВІЛЕЙНИЙ КОМІТЕТ:

Юліан Романчук, почесний Президент Комітету. — Д-р Іван Брик, Д-р Кость Левшицький, Д-р Іван Раківський, Д-р Богдан Гнатевич, Михайло Галушківський, Володимир Дещинський, Осип Назаровський, Імж. Юліан Мудрак, Імж. Юліан Павликовський, Д-р Василь Щурат, Д-р Михайло Мельник, Д-р Володимир Рибак, Іван Мавронич.

## ПІСНЯ ПРОСВІТАН.

(НА ДЕНЬ 8 ГРУДНЯ 1928 Р.)

СОНЦЕ З ВИСОКОГО НЕБА  
ХЛІБ НАМ ДАЄ, ДАЄ КВІТИ;  
ВОЛІ ШУКАТИ НАМ ТРЕБА  
В ЯСНОГО СОНЦЯ ПРОСВІТИ.  
ПРАПОР ПРОСВІТИ — ЦЕ ЗНАК  
НАШИХ НАЙВИЩИХ БАЖАНЬ;  
СТАРЕЦЬ ЧИ МОЛОД-ЮНАК,  
З НАМИ ПІД ПРАПОР НАШ СТАНЬ!

СВІТЛО ЗНАННЯ І НАУКИ  
З МІСТА В СЕЛО ПЕРЕКИНЕМ;  
БРАТОВІ БРАТ ПОДАСТЬ РУКИ,  
ВЖЕ МИ В НЕВОЛІ НЕ ЗГИНЕМ.  
ПРАПОР ПРОСВІТИ — ЦЕ ЗНАК  
НАШИХ ВИЗВОЛЬНИХ ДОРІГ;  
СТАРЕЦЬ ЧИ МОЛОД-ЮНАК,  
КЛИЧ ПІД НАШ ПРАПОР УСІХ!

ВИЖЕНОМ ТЕМРЯВУ З ХАТИ,  
ВОРОГ УКРИТИСЬ НЕ ЗМОЖЕ;  
ВИДРЕМ У НЬОГО ВСІ ВТРАТИ. —  
ТИ ДОПОМОЖЕШ НАМ, БОЖЕ!  
ПРАПОР ПРОСВІТИ — ЦЕ ЗНАК  
НАШИХ НАЙКРАЩИХ НАДІЙ;  
СТАРЕЦЬ ЧИ МОЛОД-ЮНАК,  
СТІЙ ПІД ЦИМ ПРАПОРОМ, СТІЙ!

В. ЩУРАТ.

## У ВЕЛИКІ РОКОВИНИ.

Сьогодні минає 60 літ від хвилі, як засновано Товариство „Просвіта“. Два людські покоління перетривало вже воно. І як твір людського невмирущого духа, має воно з кожним днем і роком ставати і в здорових умовах стає кріпше й сильніше. Зовсім інакше, як це зється з людським організмом.

Розглядаючи сьогодні з історичного становища розвиток нашого Товариства, мусимо ствердити в цьому розвитку такі риси, котрі в пам'яті роковини звертають на себе найбільшу увагу.

Уявити собі момент, коли гурток сміливців поривався до творення Товариства, ми сьогодні не в снаї. Це — на правду — **піоніри-каменарі**, в котрих обізвалася божою іскрою і з цієї іскри зродилася відвага: поривати сміло, без компромісу з старечою немією сучасного покоління і на прапорі нової ідеї виписати не тільки пізнання народу, але також його єдність на цілості українських земель та в ім'я цієї єдності втілювання у виснажений національний організм такі духовні сили, які його цілого із давньої внутрішньої потреби приводили би до **будуючої єдності**.

Це перший наш обов'язок — віддати в ювілейному дні акцентуірну пошану всім відомим і невідомим борцям з ім'ям високої і глибокої культурної ідеї, як постави всебічного розвитку теперішнього й майбутнього наш.

Другий обов'язок — присвятити ювілейний день поважній заставі, що зробило Товариство на протязі свого 60-ліття. Утерся поміж нами погляд, що „Просвіта“ — це мігір усіх українських товариств. Та в цьому погляді скривається зогній поверховий і доволі небезпечний. А саме: діяльність праці Товариства розростається і воно не в силі дати ради нароствіючим обов'язкам, мусило завести почин до створення нових організацій, установ, товариств. А тимчасом тут відбувалася такою глибокою, ніж даяється, не тільки

простий, як його представляють, культурний процес. Найкращий вислів цьому процесові підбрав німецький учений Георг Сімелс, а жучи: „Культура — це шлях від заклятої, нерозвиненої єдності через розвинену, багатоглибкість до розвиненої, багатоглибкої єдності“. І не надмір обов'язків, не багатша програма творила нові товариства й установи, але внутрішня потреба культурної модерної нації, але спонтанний змисл, що веде народи у становище „домовитих хазяїнів“.

Із належного зрозуміння цієї риси — впливає третій обов'язок, поставити до себе ще одне питання: Чия заслуга, або в ім'я чого станули піоніри до роботи, а Товариство і гуртотани в цьому члені йшли за ними і творили свою пайку роботи? Відповісти: В ім'я того, що **освіта є ідея**, ідея повсякчасна, ідея без початку і кінця, така вічна, як ідея правди, краси, моралі, святості. А навіть корінін останніх ідей вищайється в ідеї освіти. Бо ідея освіти — це не знання, але це один великий акт формування себе і спільноту, формування себе у **морально-самоуправну** одиницю (Кершенштайнер) з силою містю завдань і посяг у відношенні до спільнот від родини, товариства, партійних, класових соціаль до найвищої і найкращої спільноти, **національної**. Як така, ідея освіти є великим гаслом. Її носіями, членами Товариства, наслідками її розуміння, і спільнота тих-же часів — саме Товариство.

Як носій гасла — Товариство „Просвіта“ не може бути якоюсь одною частиною нашого народнього життя. Воно мусить пронизувати все до найменших квіток, а кожну найменшу квітку мусить стати сідомою і відповідальною частиною цілісності за долю цілості, за глибоку, за чистоту, за святість, за непридажність, за непохитність її в яку сторону цього гасла!

І для починаючої ювілейний рік.

М. Галушківський.



# Колись і тепер.

З нагоди 60-ліття „Просвіти“.

В ювілейному році 60-ліття нашої „Просвіти“ — вірніють спогади про минуле, а ще більше насуваються роздуми про сучасні обставини, в яких Мати наших установ має далі сповнити своє велике завдання для української нації.

Вийшла наша „Просвіта“ з малих початків, бо з почини горстки молодих людей — народолюбів, що у першому статуті поставили собі за мету: „пізнання і просвіту народу“, а як способи до цієї цілі вказали: збирання і видавання всіх плодів устної народної словесності, та видавання популярних публікацій в усіх галузях науки, відповідних поняттям народу і його потребам.

Отже такий початковий круг діяльності намічували засновники Товариства „Просвіта“ в 1868 році: пізнання рідного народу і його історії та видавання поучаючих писем для народу. Але тодішня влада (львівське намісництво) спротивилась статуту і аж міністерство внутрішніх справ згідно з міністерством просвіти у Відні дозволило оснувати товариство „Просвіта“ на основі переданого статуту.

Першим головою Товариства „Просвіта“ вибрано професора Анатолія Вахнянина.

Другі загальні збори „Просвіти“ в 1870 році, прийняли вже новий статут з такою метою: ширити просвіту між українським народом, такими засобами, як видавання праць в українській мові для образованої верхівки і для ужитку в школах, особливо видавання популярних праць для міського і сільського люду; закладання книгозбірень і читалень; закладання бурс для убогої шкільної молоді; підмагання заслужених письменників, учителів народних шкіл і шкільної молоді; видавання часописів; спрощування українських вчених для нарат та уряджування публічних відділів і музично-декламаторських вечерів.

Другим головою Товариства „Просвіта“ вибрано в р. 1870 відомого Кривоного Віда Юліана Лаврівського; третім головою вибрано в р. 1873. Володимира Федо-

ровича, власника більшої маєтності і добродія „Просвіти“, а в р. 1877. вибрано четвертим головою професора університету о. д-ра Омеляна Огоновського.

Від 1. січня 1877. р. почав обов'язувати третій статут „Просвіти“, в котрий увійшли важливі зміни, а саме: що звичайні члени товариства платять вклада 2 зл. р. річно, а селяни і міщани платять 1. зл. р. та що звичайний член товариства має право: ліставати безплатно по одному примірникови популярних книжок „Просвіти“ по часі, як вступив в члени.

В 1891. р. надзвичайні загальні збори прийняли четвертий статут товариства „Просвіта“, в котрім побіч просвіти народу поставлено за цілі товариства також: піднесення добробуту українського народу, як також впроваджено в товаристві „Просвіта“ організацію самоуправних Читалень „Просвіти“, що можуть мати свої крамниці, шадничо-позичкові каси і ощадності та зводити в ужиття різничо-господарські і промислові спілки. До досягнення тої високої цілі „Просвіти“ вложено на філії товариства обов'язок: старатися про закладання читалень „Просвіти“ і вести нагляд над ними.

За цим новим статутом наступив широкий розвій товариства „Просвіти“ на нашій землі, бо число членів збільшилось у найближчих роках на тисячі; читальні „Просвіти“ прибували сотнями а філії „Просвіти“ розтягнули свою організаційну сітку майже у всіх повітах. Культурне і національне освітлення народних мас огорнуло животною струєю усі верстви нашого громадянства і наш нарід почувся українською нацією. Просвітно-організаційна праця підготувала також ґрунт під організацію наших економічних установ, особливо під організацію нашої української кооперації, що прийшла з кінцем дев'ятидесятих років минулого століття.

Але опісля ослаблена світовою війною: матеріально й етично — мусить повоєнна організація „Просві-

ти“ на ново збирати свої сили та вишколювати нових діячів, щоб обновити, поширити і поглибити здорове освітлення народних мас: питомою культурою і знанням, якого потребує нове життя української нації. Та в цім повільнім завданні — загаль українського громадянства не домінує, як належить, значіння нашої „Просвіти“.

„Просвіта“ не була і не є партійною установою. Вона все служила українському народові без огляду на партії та була таким чином все-народною установою і такою мусить вона на далі остатися. Але з уваги на те треба нам признати на жаль, — що нашу „Просвіту“ від якогось часу зловживається як терен партійних оргій — на котрім при нагоді зборів відбуваються особисті, партійні і суспільні порухи; погоня за здобуттям „Просвіти“ для вузкопартійного егоїзму, та легкомисне розбивання наряд, — чим тяжко зневажується нашу „Просвіту“ перед чужими і своїми та перешкоджається її конечну діяльність і розвиток, а найважніше, що ми самі бемо в лице цю культуру, — за котру так побиваємося.

Тому з нагоди ювілею 60-роківин „Просвіти“ принесім їй жертву: пошану нашої матірної установи, щоб у „Просвіти“ могли спокійно працювати без огляду на партії: люди, що є способні до просвітної роботи і хочуть працювати!

А друга жертва нашої „Просвіти“, — в ювілейнім році, — це розвага, щоб не давати приводу до закриття „Просвіти“.

Інтерпретація політичної акції в сьогоднішній іншій, як була давніш, — і те повільні розуміти наші політичні діячі. Політичні наради, посольські звіти і демонстрації — не мусить відбуватися в локалі читальні „Просвіти“, а належить улагоджувати їх в інших локалях, — щоб не давати навіть пошору участі просвітній установі в якій небудь політичній акції. І це повільні розуміти в сучасних обставинах соймові посланці сенатори та інші політичні діячі.

Та є ще одна жертва в ювілейному році для нашої „Просвіти“. Перші просвітні діячі, давні народолюбів, вели цю працю по найліпшій волі і знанню, а численні одніні споміж них вели її справді з посвяченням, — а все те ні для почестей, ні для гроша або особистих вигід... І цієї безкорисної праці з посвяченням — сьогодні так мало в нашій „Просвіті“... Тому споминім „не злим“ словом — тих перших просвітників і даваймо свою лепту праці для нашої „Просвіти“, так як вони давали, — для поступу, добра і кращої долі українського народу.

Отже мої побажання для нашої „Просвіти“.

Д-р Кость Левинський.

## Освітній Конгрес з нагоди 60-ліття ювілею Т-ва „Просвіта“ у Львові.

Сьогодні Т-во „Просвіта“ у Львові, що безперечно вложило найбільшу цеглину в будівлю духової культури українського народу в Галичині, скромно святкує 60-літній ювілей свого існування. Але це свято не є лише місцеве — галицьке — свято: Т-во „Просвіта“ у Львові своєю славною 60-літньою діяльністю залишило помітний слід в історії національного руху всього українського народу, а тому в сьогоднішнім скромнім святі Львівської „Просвіти“ бере духову участь український нарід в соборному значінні цього слова.

Серед різних проектів відзначен-

ня 60-літнього ювілею Т-ва „Просвіта“ у Львові, які намітив спеціально для того організований Ювілейний Комітет, особливої уваги, на мій погляд, заслуговує проект святкування Освітнього Конгресу у Львові в 1929 р.

Як відомо, перший і, на жаль, єдиний Освітній Конгрес відбувся у Львові рівно двадцять років тому також з нагоди ювілею — тоді сорокалітнього — Т-ва „Просвіта“ у Львові, і цей Конгрес відіграв у свій час надзвичайну роль, бо він встановив напрям культурно-просвітньої праці, якого додержувалося

сьогодні ясно розуміє, що ним ми вже під цю пору ніяк не можемо задовольнитися. Сьогодні ми мусимо, — хочемо чи ні — піти далі. Мусимо тому завдання „Просвіти“ в майбутті сформулювати як працю над перетворенням мільйонних мас українського народу в людей, що стануть свідомими громадянами своєї Батьківщини. І це є, без сумніву, ця велика провідна ідея, котра буде присвічувати в безмежно трудній праці живого національного активу — сьогодні й завтра.

Скаже може дехто, що найбільші

## Якої нам треба „Просвіти“?

Велике всенародне свято, яке переживає український народ західно-українських земель, а з ним, напевно, і вся Соборна Україна, свято шістьдесятилітнього існування львівської „Просвіти“, заставляє нас до рефлексії не тільки над тим, що повинна „Просвіта“ в будуччині робити, щоб виповнити свою велику історичну місію, до якої вона покликана, але й присматрує нас до глибокої застави над тим, що „Просвіта“ вже зробила. Ясна відповідь на останнє питання дасть нам підставу до безсумнівної відповіді на перше питання, котре, ясна річ, так дуже хвилює кожного свідомого українця й кожну свідому українку — особливо під нинішню хвилю, такку безмірно важку й трагічну в нашій історії.

Ми знаємо, що підставова ідея „Просвіти“, котра жевріла в душі гуртка її основоположників, прийшла сюди, на галицьку волюсть, частю зі сходу, а частю зі заходу. „Просвіта“ могла повстати на галицькому ґрунті тільки після великого літературно-громадського відродження 60-тих років на Великій Україні, після Шевченка й його епохи. А одночасно впади тоді в застою галицьку атмосферу перші живіторні проміни національного націоналізму, у формі, яку він як ніколи дуже складного ідейно-соціального процесу в Західній Європі, прибув головою серед західних й члених славянських народів. Лі-

тературне відродження 60-их років на Великій Україні вернуло нам припину національну свідомість, котру ми затратили в страшній пітьмі довголітньої неволі, сказало нам, що ми є народ, великий народ з величавою історичною минутиною. А еманіпаційний національний рух серед західних та південних славянських народів показав нам методи й форми тієї успішної національної боротьби й праці. З гармонійного зв'язу одної й другої течії виростає згодом ця великанська ідейна сила, котра створила чудо: нашу сіру етнографічну масу перемінна у великий свідомий народ.

Ми з великим, до глибини серця проймачим зворушенням згадуємо сьогодні про працю й труд цих мільйонів, які, адебітшого, як тихі робітники, в постійній напрузі, в буденних зусиллях по всіх уюдах нашої землі, день за днем трудяться на просвітній діячості. Сухі статистичні цифри про кількість заснованих читалень, кількість видрукованих книжок, видрукованих читальних домів, відбутих концертів, театральних вистав, виголошених виступів, приєднаних членів і т. д. дають, очевидно, тільки дуже неповний, а головне: неясний образ про цю силу ідейної праці, вложеної в просвітню справу на протязі минулих 60-ти літ. Нема історика, нема хронікаря, новітнього Нестора, — тай ледви чи він коли найдеється, який зумів би про цей величезний труд згідно з правдою написати.

Алеж одно певне й не може піддавати жадному сумнівові. Він, цей труд, ця праця, це одушевлення, заклад, завдання й незломна воля в лі-

яльності були не тільки неможливі як факт, але навіть були не до подумання як поступити, колиб вони не виростили з могутньої творчої почви й з цього вічно живого ґрунту, яким є: національна ідея. Ми цілком слушно величаємося мислителями 60-літньої праці „Просвіти“. Та напевно ніколи вона не булаб докопана, якби тисячі тихих просвітних робітників, саме тією працею дельовідень не було собі й світові доказувало, що ми хочемо бути живим і вільним народом. Тут, у сірій просвітній праці наш народ на протязі десятиліть зводив безкровну боротьбу за своє самоозначення, тут він викристалізовував своє власне національне „я“, тут він перемігав і Полтаву й 1340 рік, тут, нарешті, довів до створення підстав для здійснення найвищого ідеалу нації. Правда сучасної доби, котру бачимо власними очима всі, показує нам, що аналогічна праця інших невольених колись народів вже довела їх до здійснення національної мети. Ми ще її не осягнули. Алеж, коли хочемо й прагнемо її, ми теж не маємо іншого шляху перед собою, тільки такий, який перейшли інші народи.

Щож дала нам „Просвіта“ в минулих 60-ти літах своєї діяльності? Вона перемінна нас зі сірої етнографічної маси в свідомий народ. Вона вчинила те, що сьогодні хіба фанатик або сліпеч може сумніватися в існування самостійного українського народу. І це є досягнення, якого ми навіть, задан браку історичної перспективи, теж не в силі аксіомати оцінити. Та кож-

Зате куди страшний і більше не-



Т-во „Просвіта“ у Львові в своїй діяльності на протязі довгих років.

З того часу в житті українського народу в Галичині відбулися настільки важливі події, що вони поставили перед ним питання у всій своїй величині про нову ідею освітньої роботи, а в зв'язку з тим про новий зміст цієї роботи.

Правда, на щорічних загальних зборах Т-ва „Просвіта“ у Львові кожний з присутніх членів має право висловити з критикою діяльності Т-ва за минулий рік, а також подати свої думки щодо плану діяльності на майбутнє, але, заздалеку тому, що на вирішення загальних зборів завше вноситься безліч справ біжучого характеру, на обміркування принципів питань вже не залишається часу, а якщо вони й обговорюються, то лише побіжно й похлипом.

В наслідок цього побіжного й похлипомого вирішення принципів питань про суть і зміст освітньої роботи, про її організацію й методи — дотеперішня освітня робота провадилася в старих формах, а тому не дає того ефекту, на який можна було б надіятися з огляду на її кількісний зріст. Отже стає необхідним піддати ревізії ті рішення принципів питань в культурно-освітній справі, які були прийняті 20 років тому при обставинах громадсько-політичного життя зовсім відмінних в порівнянні з тим, в яких перебуває тепер український нарід в Галичині. Вже одно це міркування говорить за доцільність скликання Освітнього Конгресу.

Однак, щоб Освітній Конгрес міг дійсно виправдати своє завдання, не обійшлося бодай про належну його організацію, бо інакше шкода тих сил і коштів, які неминуче зв'язуються з його улаштуванням.

Дозволю собі тут коротенько подати свої міркування щодо цього питання.

По перше, з програму Конгресу слід виключити доповіді інформаційного характеру, себ-то доповіді про стан культурно-просвітньої діяльності в різних місцевостях, що охоплені Т-вом „Просвіта“ у Львові. Інформаційний матеріал має бути поданий на Конгрес в формі друкованого зводу поодиноких допові-

дей, складених на місцях за програмою, яку має встановити Організаційний Комітет Конгресу. До програми Освітнього Конгресу мають увійти як питання принципового характеру, що відносяться до всіх форм культурно-просвітньої роботи (ідейні основи освітньої роботи, правні основи, організація й методи освітньої роботи, підготовка освітніх робітників і т. і.), так і питання, пов'язані з організацією й методами окремих форм освітньої роботи (бібліотеки, видавничі справи, курси й школи, театр, музика й спів, екскурсії і т. д.).

По друге, з метою більш ґрунтовного вирішення питань, що мають увійти до програми Конгресу, необхідно розбити Конгрес на секції відповідно до форм освітньої роботи, залишаючи працю Конгресу в цілому як для обміркування тих принципів питань, про які й тут згадав, так і для вирішення ріжких організаційних справ (обрання президії Конгресу, ухвалення регуляцій Конгресу й т. і.).

По третє, щоб дати можливість членам Конгресу брати участь в декількох секціях в залежності від того інтересу, який можуть викликати окремі реферати цих секцій, слід пожити, щоб засідання секцій відбувалися в одному або бодай в сусідніх будинках.

По четверте, не слід переобтяжати засідання Конгресу та його секцій зачитуванням довгих рефератів. Референти мають в стислій формі подати зміст свого реферату, який словно вміщується в друкованому збірникові рефератів, що перед відкриттям Конгресу дається на руки кожному членові Конгресу. Такий порядок (між іншим, він був ужитий на З'їзді культурно-освітніх діячів і бібліотеків ЧСР, що відбувся в Брні літом ш. р.) уможливило попереднє ознайомлення членів Конгресу зі змістом рефератів, а в наслідок цього сама дискусія стає більш живою й річовою.

Накінєць, підготовча праця до Конгресу має розпочатися на місцях вже тепер. Всі філії Т-ва „Просвіта“ у Львові мусять взяти участь в цій підготовчій праці як заміченням рефератів чи питань, які слід поставити на обміркування Конгресу, так

й виготовленням інформаційної доповіді за програмою, що встановить Організаційний Комітет Конгресу, а також експонатів для виставки, яка має бути влаштована при Конгресі.

Нема сумніву, що ця підготовча праця на місцях спричиниться до оживлення самої культурно-просвітньої праці в ювілейний рік.

Щодо виготовлення рефератів, то тут не треба гнатися за кількістю їх, нехай й не так багато їх, але нехай кожний з них подасть пожиточну думку чи з теорії, чи з практики освітньої роботи як у себе в дома, так і на чужині.

Хочу ще раз підкреслити, що О-

світній Конгрес для досягнення належного успіху потребує великої й ґрунтовної підготовчої праці, в якій мусять взяти участь в тій чи іншій формі всі теоретики й практики освітньої роботи. Тільки такий соборний характер підготовчої праці до Конгресу та належна його організація стають одною з головних передумов досягнення добрих наслідків від самої праці Освітнього Конгресу.

Ст. Сіропалко

Прага, 2. XII. 1928.

Громадяни! Чому не став Ти ще досі членом Товариства „Просвіта“?

## „Дійсність уявлена і дійсність дійсна“...

Початок шкільної кампанії у соймі за рідну школу.

Варшава, 5. грудня 1928.

Сьогодні розпочалася у соймі шкільна кампанія Українського Клубу. На іншому місці ш. читачі найдуть реферат посла В. Целевича, яким розпочато на Освітній Комісії дебати над українським внеском-законопроектом про зміну існуючого т. зв. „кресового шкільного закону“. Найкардинальніше право кожного народу в світі в його рідна школа, однак існує дилема, що „понад 6 мільонів українців в Польщі все ще не може здобути собі навіть народної рідної школи“. Здається нам, що поруч із цією ядерною характеристикою існуючого стану річей, найбільш есенціальний вислів у рефераті п. Целевича такий: „Пора скінчити з цим, пора вже приступити до діла“. Цей зворот під адресою післятравневої влади торкається найглибших основ національної політики. У змістової вона в авторефераті толеранції і лібералізму та в голошенні теоретичних рецент на т. зв. розв'язку української проблеми в Польщі. Одно й друге — це пустомельство, самообманчиві фрази, це речі вигадані, існуючі в світі уяви. Речі зі світа реальної дійсності — це обов'язуючий закон, це статистика українського шкільництва перед війною і зперд т. зв. шкільного палебситу та після того палебситу й після 2-ох і пів року існуючого травневого правління. Ця справжня, реальна дійсність голосить про руйну українського шкільництва і про послідовне ведення шкільної політики по лінії тез, виготовлених Ст. Грабським за часів прем'єрства свого брата Владислава й міністрування свого ідейного однодумця п. Миклашевського.

Кілька днів тому прем'єр Бартель широко розписався у пресі на тему „дійсності уявленої“ та „дійсності дійсної“. П. Бартель, залюбки користуючись питомою йому риторичною формою і світа теорії й абстракцій, виступив проти поголосок, брехонь та легенд, які зроджують специфічну атмосферу, із якої знову родяться наскрізь фальшиві категорії думки й критерії суду. Відміне це він до відносин в польському уряді, що — мовля — нічого спільного не мають з масою сплетень про уряд та про різні ноби урядові і п'яурядові класи в комбінації. Очевидно, нинішній польський прем'єр не вдавася — і напевне не вдасться! — в аналізі „відворотної сторони медалі“; поскільки сама „дійсна дійсність“, сама справжня політика уряду, спирається на „дійсних“, а не „уявлених“ основ. І коли п. Бартель признав, що й „уявлена дійсність“ — оті сплетні й побрехеньки та злобна й одностороння атмосфера, — має безперечний вплив на формування „дійсної дійсності“, то може варту було би нинішнім германцям польської держави пригадуватися також: які наслідки в „дійсній“ польській державі дійсності має опорування медичниками і світа „дійсності уявленої“?

Шкільна дебата веден почалася.

Відбулося тільки перше засідання комісії, яке було лише тебни прелюдією до великої гри. Як при кожній справі, дрібній чи великій, так і при цій дуже великій мусимо згорі перестерігти перед ілюзіями. Нема ніяких злогичних даних, щоб швидко могла змінитися система правління, цілий т. зв. курс політики відносно українців, курс, в основу якого покладено ніщо інше, як саме шкільну політику, політику денационалізації під покривом „толерантного“ утравізму. Однак нема сумніву, що шкільна дебата над українським внеском принесе дві великі користі: 1) докаже безглуздя депетив тих усіх зоологічних „Курерків“, що Український Клуб „займається на парламентарній арені лише демагогією та демонстраціями, і 2) здемаскує облуду псевдо-ліберальної і псевдо-толерантної офіційної національної політики. Може цей чи інший міністр знову відмовити українським послам права виступити в імені українського населення; може довго-довго ще будемо слухати про диктат „закордонних чинників“. Але в історії залишиться один факт: українські посли домагалися рідної школи — чи це домагання теж було подиктоване „закордонними чинниками“, чи це теж демонстрація? Може (і напевне!) знову не раз це почуємо: української справи в Польщі не можна тому „полагодити“, бо „нема з чим говорити“. Але до вас, панове, ніхто не йде в українською справою — і не вирішите ні в, ні теж — українські посли. Вирішить великий український нарід, вирішить історія. А вам ось пропонується лише одну частинку тої справи — справу українського шкільництва. Чи для неї теж треба контрагастів і чи треба теж щось „дистати“, поки українській дитині дозволиться учитися на рідній мові? Крутити тут важко. А проте вже й на першому засіданні бачимо спробу ступити на цей штудерний шлях: представники уряду зазначає мовчки питання: чи має право українська дитина дистати українську школу, — і входить у по-дрібну полеміку, ледаки не з кожним словом проєктованого нового закону. Безумовно, що таким методом „вирішування української справи“ можна затопити цілий проєкт у морі снів і казубистик. Це не усуну факту існуючих рани, яку створила винороздаюча шкільна політика.

Українська парламентарна політика стає по шляху „дійсної дійсності“. Висуваючи реальні вимоги у шкільній ділянці примушує і польську політику порвати зі світом „дійсності уявленої“. Чим пініше це зробить, тим гірше для неї.

І. Кедряк.

Громадяни! Притовіляючись до відомого відкриття українського шкільного „Просвіти“ та примітивної її діяльності, не покладіть подарунок до встановлення КИЛЮГО ДАРУ для нашої Матері.

безпечні є ці струї, котрі з нутра народу йдуть проти самої національної ідеї. В більшій або меншій мірі з такими анаціональними течіями мусів боротися кожна національна ідея. Але ні одна національна ідея не мала до поборення на своїй еволюційній шляхові такого страшного внутрішнього ворога, як саме наша, українська національна ідея. За далеко ми зайшли, коли хотіли сьогодні зясувати собі причину цього трагічного для нас факту. Та проте він остається фактом. Власне кажучи: остається фактом й остається ним сьогодні.

Передвоєнне москвофільство було тим страшним раком, котрий нестримно „бував“ по всіх катинах нашого живого національного організму, підривав і ослаблював його, висмоктуючи всі живі соки й на всіх наших починах клав знами руїни. Годі фантазувати над відповіддю на питання: чим ми були сьогодні, коли ми в минулому не мусили були відирати напору зовнішнього противника з вогнища гніздом москвофільського раковини в нашому нутрі? Шляком певно наш розвиток і наші досягнення були б такі, що ми були б стали рівними „у народів вольних кол“, як казав поет.

Та проте, коли це не сталося й не сталося головню з вини ганебної пам'яті москвофільства, то все ж таки, як сказано, побідила сама чиста національна ідея, побідив факт, що є український народ і ніщо в будучині на просторі між Карпатами й Доном, Прип'яттю й Чорним Морем не може статися без і проти воли цього шоготного українського

го народу. В часи великанського нашого національного зриву і боротьби і по тім появилос нове, досі невидане в нас, москвофільство, що виступило під палашком чорногою інтернаціоналізму. Годі сьогодні аналізувати й порівнювати: чи й наскільки сучасний т. зв. інтернаціоналізм більше або менше небезпечний та шкідливий від передвоєнного москвофільства. Але ясно, що коли ми хочемо бути не народом в звичайному розумінні, тільки нацією, то мусимо цій ворожій інтернаціоналістичній ідеї, котра йде проти нас з нашого таки нутра, як ідеї, по суті, ретроградній, якнайенергічніше протиставити.

І тут немале завдання „Просвіти“ в найближчій добі. Коли національний актив в просвітницькій роботі як слід його зрозуміє — він напевно знайде способи, аби, в сьогоднішніх новочасних умовах і новочасними засобами виконати це своє завдання, яке ще перед ним стоїть. Коли ж — будучина буде одним з чергових „пропащих часів“, яких, зрештою, в нашій історії було чимало.

Бути нам оптимістами й вірити, що так справді станеться, може опустити руки? Відповідь на це питання мусить йти в собі ці мільйони, котрі сьогодні скупчилися біля гордого національного стягу, що його 60 літ тому підняв в гору наша дорога Мати, наша „Просвіта“. Вони й тільки вони є запорукою, що побідять мусить ця ідея, котра вже зробила з української етнографічної маси новочасну націю.











Японія воює з мухами. Японці є кра-  
дівцями чистоти. Тепер вона завела ще одні  
машини для боротьби з бациллами: тих-  
ло борються з мухами, що розносять по-  
ширення заради різних недуг. Уже першого  
жовтня завезли до поліцейських і санітар-  
них урядів 26 мільйонів убитих мух. За  
тільки сотню мух була призначена кляса  
смерті. Деякі фізіологи спеціально  
вивчали мухоловці. При цій нагоді до-  
вірили, що в більших містах Японії  
в тиждень урядові державні анду-  
їри, де колонії може класти себе о-  
вти дізнати і піддати чистоті свої







# ПО ФАБРИЧНИХ ЦІНАХ

Дивани, Церати, Хідники, Капи, Їакидки, Портієри килим. Фіранки, Матерії мебл., Коци і т. п.

НА ДОГІДНИХ УСЛІВЯХ — ПОРУЧАЄ ФІРМА  
**Д. ЕНГЛЕНДЕР, Львів, Ринок ч. 8.**

Але, коли одна сторона не дотримується умов, то й друга тим самим відлянується від своїх зобов'язань. Черговий у цьому 1. липня ч. р. українське громадянство лишило вже нестимулюю; тим самим відлянувши представників українського громадянства знявши, припинивши (14 пр. Адаста) адуку воляницької старші а варшавською в особі одного жерм. юного архієпископа (Митрополита Варшавського), бо, навіть згідно з законом після Вільсовського на паролі 1. липня ч. р. спою згоду на це українське громадянство узалежило від готовості Митр. Діонісія задовольнити домагання воляницької пастви, передовсім у справі розширення Церкв та українзації богослужіння.

З другого боку секретаріат Митрополитальної Ради признав, що до протоколу останнього засідання другої сесії Митр. Ради нічого, без відома і згоди всіх її членів, внесено було на домагання Владика Митрополита деякі доповнення, як, наприклад, про рішучу вимогу, щоб жерманим не правило богослужіння відділу при українському університеті був сам Митрополит Діонісій. З огляду на неможливість брати на себе відповідальність за таку змову інтерпретацію діяння Митр. Ради та невідповідну редакцію її постанов, — як також з огляду на недодержання умови з 1. липня між вищою церк. владою та українською паствою, одним згодуючим себе виїзді із числа членів Митрополитальної Ради.

Д-р А. Річинський,  
4. голова Українського Церковного Комітету і 6. член Митрополитальної Ради.  
Володимир, 4. грудня 1928.

II.  
Високоповажаний Пале Редакторе!  
В інтересах становлення правди прошу не відмовитися надрукувати нижче наведені рядки: Знаючи на неправдиво освітлення ЗДУСДРП в ч. 260 „Діла“ в відділку свої скарги на мене за статтю „Сеньори, зніміть наски!“ отримавши відповідь: 1. В своїй статті я обвинувачував не окремих осіб, а організацію УСДРП; 2. ЗДУСДРП обвинувачувала мене лише за образи чести осіб тт. Мазени, Феденка, Безвалка, Навчара, а не за образи чести організації; 3. Я казав, що не маю на оці зобов'язати ображати зазначених осіб, але не одмовився від обвинувачення організації УСДРП за незаконні витрати державних коштів та інші злочини, спричинені її членами 4. Не бажавши виступати перед чужим судом з лжесвідченнями обвинувачувачки 6. членів українського гурту, я зміст своїх обвинувачень подав в складовому числі „Нової України“ при доданні надрукованих документів, які засвідчують про підписання членів Української Соц.-дем. Респ. партії до народного добра.

З повагою Н. Григорія.  
Прага 24. XI. 1928.

Сім мільйонів українців у Польщі мусять дати для „Просвіти“ в ювілейному її році сім мільйонів членів. Влада лише два золоті.

## ВІДОВИ й КОМУНІКАТИ.

Українські Студенти!  
Стоїть напередодні Великих Роконів — 60-тижого Ювілею „Просвіти“, найстаршого та найбільш заслуженого товариства на землях України.  
Ювілей цей мусять знайти надекне прохання і підтримку від Вами. Розуміючи вагу культурно-освітньої праці і розуміючи вагу невеликої цієї „Просвіти“, хто Ви ще не раз показали Вашим діями, що мусять бути на всі Галицькі Землі підняти гитани „Просвіти“, якої Ви не відійшли би, Ви в цьому році в своєму енергією приступите до праці.  
І тепер перед Вами Товариші нові завдання: Ви дією домагаєтесь, що Ювілейний рік „Просвіти“ започаткує діяльність невідомості на землях Західної України і промощить дорогу правди та миру в найближчі накутини Землі нашої.  
Тому нехай у цьому Ювілейному році не забравте нікого з поміж Вас у ряді активних членів-робітників „Просвіти“!  
Нехай кожний з Вас якнайактивніше працює на наближені становища цієї найстаршої української Установи!  
Нехай на престої Вашої діяльності

не забравте нікого з громади, яка не відсвяткувала би Ювілею „Просвіти“!  
Нехай у Вашій околиці не забравте нікого з громади, в якій не перевели би збірки на „Ювілейний дар“ „Просвіти“!  
Нехай на терені Вашого впливу не забравте нікого з громади громадянина в членах „Просвіти“!  
Від писавшу Вашої праці залюбляють усіх „Просвіти“!  
Львів, 4. грудня Ювілейного Року „Просвіти“ 1928 року  
За Виді Тов-а Студентська Громада:  
Е. Ю. Пеленський, Калинович,  
врях голова, на секретаря.  
За Виді Тов-а „Медицина Громада“:  
Сахно Ярослав, Кушнір Роман,  
голова, секретар.  
За Виді Тов-а українських студентів політехніки „Основа“:  
Охримович Анд., Михальчишин Богд.,  
голова, секретар.  
За Виді Кооп. студ. мед. вет. „Ватра“:  
Бялий В., голова. Лех Осип, секретар.

## ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Запо. іжені а з гри.оду листога. дових под й відділку. вистави звісної гротески Галаціона Чипки і Ле-ле „ВЕ ТЕН НАШИХ ДНІВ“, відбудуться в грудні а саме:  
Старий Самбір, субота, 8. грудня ч. р. Самбір, неділя, 9. грудня ч. р. Дрогобич, понеділок, 10. грудня ч. р. Перемишль, вівторок, 11. грудня ч. р. Український Народний Театр ім. І. Тобілевича в Станіславові. 1030 1—2  
8. XII. 1928 Прем'єра „Долзі“, оперетка на 3. дії. Гугова Гірна.  
9. XII. 1928. „Долзі“ (другий раз).

На покриття шкід заподіяних на площі Сокола-Батька злочини д-р Давидський Володимир, Одомунель — Чехи хор. ч. 30 — і кляче до жертв на ту саму цілу всіх членів бувають спортивних кружок в Німечкому Ублінгому, Йозефові та Праці. 1034 1—1  
Товариство Українська Захоронка у Львові вул. Руська ч. 3. повідомляю, що до збирання жертв для Захоронки у Львові і на його переферіях на Миколаївське Свято та інші інші збирання уповноважує лише свої членів Виділу, заасотровених у повноважності з печаткою Товариства і підписом голови та секретаря. Про надужити просимо донести Виділу. — За Виді Тов. Української Захоронки у Львові Олена Гордишська, голова. Стефанія Филипович, секретаря. 1033 1—3

## ДРІБНІ ОГолоШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ФОТОГРАФ ЯНУШЕВИЧ, вул. Віцентого Поля ч. 1. (біля Зеленої). Тел. 52 60. 1045 2—5  
ФІРАНКИ, капи, дивани, хідники, автоматичні стори, поруче по найнижчих цінах. Склад меблів, декоративні постелі Йосиф Шустер, Львів в. а. Ртновського ч. 10. 958 7—10  
БЮЖЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятих діт у власній справі звісна фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5 Купую брилянти, золото, срібло, плачу найнижчі ціни 192-7  
ГРІВНІ. Писавшу поштою за посиланням, оплачено, гарні, вибрані гриби (найменше 5 кг.) по 24 зол., за мідью, також повна з частих сніжков в цукром, боч. ложка 5 кг. 12 зол.; правдива овеча брилянти в 5 кг. боч. ложка за 15 зол.; водоскі орзи 5 кг. за 20 зол. та великі сусоки групи 5 кг. за 12 зол. — Ф-ма М. Ш. уммер, Кос в. Коломиї. 957 7—10  
НА РАТИ ОТОМАНИ 55 зол. КАНАПКИ 55 зол., фотозали до розкладання 25 зол. — Фабрика З а ж с, вул. Литавська, ч. 132. 739 9—12  
ЛЮЖО місячно на рати 200 зол. На провінцію без поручи. — Фабрика З а ж с, вул. Литавська ч. 132. 739 9—12  
ЛІСОВИЙ урядник з вишкою школою лісовою до діт 37. потрібний зарп. Зголошення з чекності приймає громад. уряд варшавський в Білзку золоті. 1051 1—1  
ПІЯЦІВКИ, грекні до воми і дену, сталеві бляти, олівари, продає: „Textyl“, Рава руська. 1047 1—2  
ЖІНКА, діт 56 інтелегентна, чесна, приймає місце гадінні у старших бабятині або у старшого синамика на селі — Зголошення, Львів, пошта Паламаче ч. дег. 4327. 1049 1—1

М ДНІ бранзолетів, також іншу біжутерію поручає дешево Домбровські - Розваженські, Львів (Готель Жоржа), Тел. 7—29. 2581 24-7  
П ДШИВКИ до футра, для жакетів спеціальні, конкурентні ціни. Найновіші моделі гафтів і джетів. — М. Розваженська, Закад гафтів, вул. Академічна ч. 22. Кантор приймає, Львів Сапін ч. 28, 1053 1—3

## ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціаліст незуг легінів, сери і жолудя  
**д-р Фелікс Ган**  
Львів, Городецька 46.  
432 Пересвітлення Рентгеном. 6—24

## Дентист Яків Насс

Львів, вул. Синьська ч. 17. II. п.  
Скріплювання хитаючихся зубів пльомбування й винищення зубів без болю Штучні зуби в клівку і золоті після найновішої системи. Пацієнти з провінції полагоджуються в найкоротшому часі. П. І. Уридович і студента значна знижка. Поклеши в спіднях. Тел. 65 73. 986 6—6

**НЕРВОЛЬ**  
Хеміка д-ра ФРАНЦОЗА, одностій радикальний і випробований середина (патриана) на  
**РЕВМАТИЗМ**  
колько з причини перестудії, на постріл, іскіас і т. п.  
Жалати в аптеках. Жалати в аптеках. Нубір і годова пролажа.  
**АПТИКА МІКОЛЯША**  
Львів, Коперника ч. 1.  
870 19—7

## Подяка.

Сергійно дякую Вп. Панам Меленасам: Захидному, Вознякові і Фінельштайнові, адвокатам в Березань, які широ, успішно й безкорисно боронили мене в катанні, трипінні пропе і с. аючи мимого очереся постеруку поліції в Букачівці, в справі українських шкільних діячів в селі Тетюшки, рогатинського повіту.  
Іван Яськів  
в Мартиніві старім.  
1038 1—1

Присилайте передплату!

Запросини до передплати на рік 1928—29  
31-го жовтня 1928 р. розпочався другий рік існування відомого у кругах громадянства **ЖУРНАЛУ**

## „ЖИТТЯ І ЗНАННЯ“

На рік вийде 12 чисел. Кожне число по 32 сторінки буде багато ілюстроване.  
— Журнал подає знання з різних галузей науки і життя. —  
Передплата на рік виносить 18 зол., на 6 місяців 9 зол., на 3 місяці 5 зол. поодинокі число коштує 2 зол. За кордоном на рік виносить 4 ам. дол., на 6 місяців 2 ам. дол., на 3 місяці 1-20 ам. дол. поодинокі чис. коштує 0-45 ам. дол.  
Для членів Т-ва „Просвіти“ за кордоном 3 ам. дол.  
**Просимо відновляти передплату.**

## 3 нагоди 60-літнього ювілею „ПРОСВІТИ“

кожний Українець повинен купити одну з таких книжок:

- 24 томи *Української Письменности*: (Твори: Котляревського, Квітки-Основ'яненка, Шашкевича, Устияновича, Метлинського, Костомарова, Куліша, Глібова, Стороженка, Руданського, Федьковича, Воробкевича, Нечуя-Левицького, Вовчка і Шевченка) ціна одного тому, опрацьованого в ціле полотно . . . . . зол. 8—  
*Гребінка*: Чайковський, історична повість . . . . . 5—  
*Возняк*: Історія Української Літератури в 3. томах . . . . . 23-50  
*Наріжний*: Бурсак в 4. томах . . . . . 5—  
*Мельник*: На Камчатку . . . . . 3—  
*Шевченко*: Повне видання творів в 5. тт. . . . . 45—  
" Твори в 3. тт. . . . . 27—  
" Кобзар 1. том . . . . . 9—  
" Ілюстр. „Гайдамаки“ . . . . . 31-50  
*Вовчок*: Повне видання творів в 2. томах . . . . . 18—  
*Кобилянська*: Царівна, повість . . . . . 9—  
" Земля, . . . . . 9—  
*Крушельницький*: Рубають ліс . . . . . 9—  
*Нечуй-Левицький*: Хмари, повість . . . . . 9—  
" Причепа, . . . . . 9—  
" Кайдашева сім'я . . . . . 5-40  
" Над Чорним Морем . . . . . 5-85  
*Франко*: З вершин і низин . . . . . 18—  
" Основи суспільности . . . . . 5-40  
" Перехресні стежки . . . . . 9—  
*Ефремов*: Історія української літератури в 2. тт. . . . . 27—  
*Толстой*: Відродження в 2. тт. . . . . 11-25  
*Ленкий*: Писання в 2. тт. . . . . 18—

— Замовлення і гроші слати на адресу —  
„Просвіти“ Львів, Ринок, ч. 10.